

## Több száz ügyirat fontos tanulságai

A városi döntőbizottság munkájáról

Ebben az esztendőben sem volt könnyű dolga a városi tanács végrehajtó bizottsága mellett működő városi döntőbizottságnak. November 30-ig több száz ügyirat érkezett hozzájuk elintézésre, panaszok, jogviták orvoslására várva.

Sokrétű és nagyon felelősségteljes a tanácsi döntőbizottságok munkája. El kell járniuk és döntést kell hozniuk a szocialista szektorhoz tartozó összes üzemek és vállalatok, szövetkezetek és társadalmi szervezetek vagyoni és jogvitáiban, ellenőrizniük kell azok gazdasági működését, a terv és szerződési fegyelem betartását, s az illetékes felettes hatóságok értesítése útján gondoskodniuk kell a tapasztalt hiányosságok megszüntetéséről.

**Akik még „suba alatt” intézik az ügyeket**

A szegedi döntőbizottsághoz beérkezett ügyiratok számát növelte az idén az a január 22-től hatályos rendelet, amely a vállalatok 1 millió forint értékű meg nem haladó szerződési vitáit mellett azok egyéb természetű vagyoni vitáinak eldöntését is a döntőbizottság hatáskörébe utalta át, ha a vita tárgyának értéke nem haladja meg a 300 ezer forintot.

Meglepően kevés, mindössze 77 darab olyan ügyirat futott be a bizottsághoz az év folyamán, amelyben az érintett vállalat tanácsai hatáskörbe tartozik. Ez a kis szám csak részben örvendestény, mert ezeknek a vállalatoknak a körében gyakori még a vitás ügyeknek „kéz kezet mos” elintézési módja, ami semmiképpen nem egyeztethető össze a szocialista törvényesség követelményeivel. A viták egy jelentős része szerződéskötés, szerződések módosítása, illetőleg felbontása körül keletkezett.

Ilyen szerződési vita volt az OFOTERT vállalat, valamint a Szegedi Bútor, Hangszer és Dekorációs Vállalat szerződéskötési vitája. A Dekorációs Vállalat egyáltalán nem akarta elvállalni az OFOTERT kirakatainak rendezését. A döntőbizottság helyt adott az OFOTERT vállalat panaszának és kötelezte a szegedi vállalatot a szerződés megkötésére és teljesítésére.

**Egy vita megnyugtató elintézése**

Ennél jelentősebb horderejű volt a Szegedi Víz- és Csatornaművek, valamint a Szegedi Kenderfonógyár, a Fonalfeldolgozó Vállalat és a Kábel- és Sodronykötélgár szerződési vitája. A három vállalat ugyanis jóval nagyobb mennyiségű vizet igényelt ipari célra a Víz-művektől, mint amennyit az biztosítani tudott a város vízellátásának zavartalanúsága mellett. A döntőbizottság vizsgálata során aztán kiderült, hogy a Kábelgyár például részben saját maga nehezítette meg vízellátását azzal, hogy elmulasztotta annak a 150–250 köbméteres víztárolónak a megépítését, amelyet 1961-ben meg kellett volna építenie az ipari víz tárolása és többszöri felhasználhatóság céljából. A mulasztás miatt értesítést küldött a bizottság a Kohó- és Gépipari Minisztériumnak, ahonnan azt a megnyugtató választ kapták, hogy 1962-ben a zavartalanabb vízellátás érdekében kutat fúratnak majd az üzem céljaira a Kábelgyár területén.

**Kötbért fizetnek**

Ugyancsak valamivel több mint 2 millió forint értékű volt az a jogvita, amely kötbérek miatt támadt tanácsi vállalatok és üzemek között. Több esetben késedelmesen tett eleget szerződésben vállalt kötelezettségeinek a Szegedi Fémfeldolgozó Vállalat. Például 6300

forint kötbért kellett fizetniük azért, mert 50 darab talajfúró szerkezetet, amelynek leszállítását 1960 március 31-ig vállalták, még 1960 december 31-én sem szállították le a megrendelő vállalatnak. Ugyancsak kötbérfizetésre kötelezte a bizottság a Szegedi Építőipari Vállalatot szerződésben vállalt kötelezettségeinek több esetben való elmulasztásáért.

**Egy javaslat**

Elég sok volt az év folyamán az olyan kötbérvita, amikor kis összegű kötbért kellett fizetniük az elmarasztalt vállalatoknak, néhány napos késések, néhány árucikk minőségi hibája miatt. Ezek a kis kötbéres ügyek is arra figyelmeztetnek, hogy tovább kell erősíteni a terv- és munkafegyelmet a szocialista szek-

tor üzemekben és vállalatoknál. Hiszen ezeket a kis mulasztásokat általában nem az egész vállalat munkáját érintő és sokszor objektív problémák okozzák, hanem egyes személyek hanyagsága, felelőtlen munkavégzése.

A minisztériumi és más, nem tanácsi vállalatoknál kötbérezés esetén mindig megkeresik a mulasztásért felelős személyeket és a Munka Törvénykönyve, valamint a vonatkozó rendelet alapján a kötbér összegének 15 százalékát a felelős személyekre hárítják kártérítés címén. Szükséges volna, ha a szegedi tanácsai hatáskörbe tartozó vállalatoknál ugyanígy járnának el a mulasztásért felelős személyekkel szemben. Ez is jelentősen hozzájárulna bizonyára a vállalati fegyelem további megszilárdításához.

## Jövőre már kétmillió seprűt exportál a Szegedi Seprűgyár

A Szegedi Seprűgyár december derekára eleget tett az ideai exportkötelezettségének. Leszállította a külföldi megrendelőknek a tervezett egy és háromnegyedmillió darab seprűt. Az év hátralévő napjaiban sem áll meg az export. Naponta átlag egy vagon árut irányítanak, főleg a nyugati országokba. Így körülbelül 30 ezer darabbal teljesítik túl a tervet, amire nagy szükség is van, hiszen

**egyre növekszik az érdeklődés külföldön a magyar seprűk iránt.**

Az ARTEX külkereskedelmi vállalat éppen ezért jövőre még több árut kér a szegedi üzemtől. Az 1962. évi terv százötvenezer darabbal több, mint az ideai, de a gyár kétmillió darab seprű szállítását vállalta, azaz kétszáz-ezerrel többet az előirányzottnál. Ez már megközelíti a harmincmillió forint termelési értéket.

Most már a növekvő jó hírnév is serkenti a szegedi „seprűsöket”. Szerte a világon mindenütt a magyar

seprűt — sőt, mondhatjuk így: a szegedit keresik. A szalámhoz, papucsokhoz, paprikához és városunk több más, ismert márkás cikkéhez a seprű is „csatlakozott”.

**Nem múlt el egyetlen hónap sem, hogy külföldi cégek megbízottai né jártak volna a seprűgyárban.**

Angolok, németek, svájciak tárgyaltak a helyszínen. Tegnap délelőtt újabb érdeklődők jelentek meg: vietnami külkereskedelmi megbízottak keresték fel az üzemet az ARTEX képviselőjének a

kisérétében. A világpiac új vásárlójával még nem kötötték ugyan meg az üzletet, de a távoli Ázsia küldteinek tetszését megnyerték a szegedi seprűk.

A „hagyományos” vevőkhöz az év végére újabbak is csatlakoztak. Svájc, Egyesült Államok, Kanada, NDK, Nyugat-Németország, Anglia már hosszú évek óta igényli a szegedi gyártmányokat, s mivel ezek híre elterjedt, most több afrikai és dél-amerikai ország is jelentkezett megrendelésével.

## Magyar–kubai árucsereforgalmi megállapodást írtak alá

A magyar–kubai árucsereforgalmi megállapodás 1962. évi jegyzőkönyvét Havannában, barátai légkörben folytatott tárgyalások eredményeként aláírták. Az áru-listák összértéke eléri a húszmillió dollárt.

Magyarország többek között járműveket, híradástechnikai felszereléseket, gyógyszereket és textilárúkat exportál Kubába ércfélések, műrost, kávé, dohány, zsilnegaru, cukor és egyéb cikkek ellenében. (MTI)

## MÓRA FERENC VEZÉRCIKKEI

Vajda László bibliográfiája

A szegedi Egyetemi Könyvtár éppen egy évtizeddel indult kiadvány-sorozatának 47. számaként a sorozat legterjedelmesebb, a legkisebbikül egyik legértékesebb kiadványa jelent meg a legkiválóbb Móra-kutatók, Vajda Lászlónak bibliográfiái összefoglalása Móra Ferenc vezércikkeiről. A mű óriási szorgalmat árul el, és Móra publicisztikai tevékenységének egyedülálló ismeretéről tanúskodik. Vajda közel egy évtizedes munkával betakarította Móra egész életművének természetét, s ebből nyújt most át mutatóványként egy irodalom- és sajtótörténeti szempontból egyaránt értékes kalászatot. Mórának több mint három évtizedes vezércikkiről munkásságát végignyomozva, görcső alatt egyenként vizsgálva írásait, agnoszkálva a név nélkülieket, roppant tanulságos törvényszerűségeket állapított meg az író életművének e mindmáig legismeretlenebb, s zömében kötetben meg nem jelent írásait magába foglaló területén. Móra „műhelytitkait” leste meg, amikor a vezércikkek változataiból születésük mórái törvényeit, a „továbbképzés” és „sarjadzás” sajátos módszereit állapítja meg.

A bibliográfia két részre tagolódik: az elsőben (Kronológia) az írások időrendjében, 2547 tételben kapjuk Móra vezércikkeinek lelőhelyeit 1896-tól a Félégyházi Hírlap 17 éves publicistájáig ekkor az író! 1932-ig, a Délmagyarországban és a

Magyar Hírlapban megjelent utolsó vezércikkéig. A második rész (Genealógia) 246 tételben a vezércikkek összefüggéseit, „bokrosodását” tárja föl.

Vajda László maga dicsőre szerénységgel tárja fel munkája korlátait, mind az anonim cikkek szerzőségének megállapítása terén előfordulható tévedéseket, mind a társításokból esetleg kifejtett írások miatt. Csak a használat mutatja majd meg, melyik tétel bizonyul maradádnak, de igen valószínű, hogy a munkában felsoroltak zöme helytálló. Néhány évnvi időszakban Juhász Gyula vezércikkeivel való egybevetése már igazolta is: a költő publicisztikája fogaskerekékként kapcsolódik össze Mórával, s nem fordult elő, hogy egy cikkről Vajda Mórának, a Juhász-kutatók Juhásznak szerzőségét állapították volna meg. Az, hogy Vajda most közre adja Móra egész vezércikk-termére vonatkozó adatait, megkönnyíti a Juhász-kutatók dolgát az 1920-as évek névtelen Juhász-vezércikkeinek megállapításánál.

Egyetlen kifogásunkat se hallgassuk el, kivált, hogy erre Vajda maga is céloz, amikor megállapítja, hogy Móra ugyanazt a témát több műfajban is megírta: hol gyermekmesé, hol elmefuttatás, hol vezércikk, hol vers formájában is földolgozta. Nem egy igényes írása, vezércikke vagy tárcája első stációjánál pár soros napihír, „színes újdonság” volt. Ez ma-

gában véve, figyelmeztet, hogy az író vezércikkeit elszigetelten nem lehet tanulmányozni, az életműből — még egy bibliográfia erejéig is — csak erőszakoltan lehet kiszakítani. Egy példa tán jobban megvilágítja, miért tartjuk sajnálatosnak, hogy nem az életmű egészéről kaptunk ilyen jellegű föltárást. A genealógia 143. tételében szerepel a »Krajcárok a sineken« című, illetőleg motivumú cikk-bokor, amelynek első változata 1912-ből, az utolsó 1929-ből ismeretes. Igen ám, de ennek a témának van »Ellenforradalmasi Szegeden« címmel a Szegedi Napló 1919. ápr. 10-i számában, a hírvonatban megjelent kommentár-jellegű, széljegyzet-szerű variánsa, s egy későbbi, a Nagyváradi, 1926. augusztus 22-i számában, Móra váradi látogatása, alkalmából közölt tárcaféle rokonsága is. Ezeket, noha nem vezércikkek, nem lehet nélkül elválasztani, helyük tehát a bibliográfiában lenne.

Reméljük azonban, hogy a mutatóvány fölkelte a szakörök figyelmét, s módot adnak hamarosan arra, hogy Vajda László nagy bibliográfiai műve (Móra Ferenc írásai — Írások Móra Ferencről) teljes egészében megjelenhessék. Közrebecsátása a szerző részéről különben nagy önzetlenségről is vall: mint maga írja, bibliográfiai munkája nyomán Móra rövidesen esedékesse váló kritikái kiadása »játszva« elkészíthető lesz. Péter László

## EGY TUDOMÁNYOS INTÉZET HÍRE A NAGYVILÁGBAN

A Szegedi Tudományegyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Intézetének munkájáról

Valaki mindig külföldön van a Szegedi Tudományegyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Intézetéből, hogy tevékenységével öregbítse az intézet jó hírnevét, s majd tapasztalatokban és tudásban gazdagodva térjen vissza. Jelenleg hárman vannak külföldön hosszabb idő óta. Dr. Márta Ferenc docens Cambridgeben, dr. Galiba Ilona adjunktus Sheffieldben, dr. Huhn Péter docens pedig Brüsszelben. Ketten egy évre, egy pedig fél évre kapott meghívást tudományos munka végzésére. Nem kis áldozatvállalás három embert hosszabb ideig nélkülözni egy viszonylag nem nagy létszámmal dolgozó intézetnek. Ezeknek a fiatal kutatóknak nem lenne itthon is munkájuk? — kérdeztük

dr. Szabó Zoltántól, az intézet igazgató-professzorától.

— Lenne, sőt van munkájuk, de még mennyire. Mind a kutató, mind pedig az oktatómunkában ki-ki ott hagyta saját feladatát. Az itthon maradtak azonban szívesen dolgoznak helyettük is, mert tudják, hogy legközelebb majd az ő munkájukat osztják meg mások, amíg ők külföldön tartózkodnak. A meghatározott napi órászám helyett ezért dolgoznak most sokkal több órán át az intézet tudományos dolgozói. Nálunk mindenki sor kerül, hogy tudását külföldi tanulmányutakon is gyarapítsa. A tudományos munka természetéből következik, hogy a kutató nem állhat meg valamely elért szakismereti szinten, hanem a fejlődéssel lépést tartva állandóan képeznie kell magát, szenedélyesen keresnie kell az újat.

**Tudományos kapcsolat tizenöt állam kutatóival**

Dr. Szabó Zoltán professzor ezzel nemcsak kérdésünkre adott választ, hanem arra is, ahogyan egy intézet kollektívájának össze kell fogni a közösség és az egyén boldogulásáért. Az egyes ember munkája így függ össze az egészszel, azzal az eredménnyel, amelyre a külföldi kutató intézetek is felfigyeltek, s amelyet úgyszólván a világ minden táján jól ismernek. Ez az intézet 15 állam kutatóival tart fenn tudományos kapcsolatot, amely különnyomat cseréiben, közösen végzett kutatómunkában, konkrét együttműködésben jut kifejezésre. Ezt bizonyítja például a Német Tudományos Akadémia Kataliziskutató Intézetével kötött szerződés a félévezető katalizátorok — az ipari folyamatokat meggyorsító anyagok — kutatásának hatékonyabb előmozdítására.

Ezeket ismerve rögtön felvetődik következő kérdésünk: mindezekre hogyan jut idő, erő és tehetség? — Az intézet munkatársainak csaknem a fele már a magasabb tudományos fokozatok valamelyikével rendelkezik — válaszolta dr. Szabó Zoltán professzor, majd így folytatta: — Az intézetnek egy munkatársa a tudományok doktora, hat pedig a tudományok kandidátusa. Az utóbbi tudományos fokozatot újabb két munkatársunk is rövidesen megszerzi. Az egyetemi doktori címet pedig csak az intézetbe nemrég került négy asszisztens nem szerezte meg még. S ez az arány országos viszonylatban is figyelemre méltó.

**Megalapozott munka**

A választ természetesen ki kell egészítenünk az intézet vezetőjének a tudomány művelésében való személyes példamutatásával, amely vonzó: ösztönzi, lelkesíti a fiatalokat. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja és számos külföldi tudományos társaságban is helyet foglal. Felkérték a Physikalische Chemie Neue Folge, valamint a Journal of Catalysis c. folyóiratok szerkesztő bizottsága tagjául és számos folyóiratban tudományos közlemények megjelenítésére. Indiából és Izraelből disszertációk bírálatára kérték fel, a közelmúltban pedig meghívták előadókörútra az Amerikai Egyesült Államokba. Ez év tavaszán vendégprofesszorként működött Angliában a sheffieldi egyetemen.

Az intézet tudományos hírnevét tehát megalapozott munka alkotja, amelyre nemcsak itthon, hanem külföldön is szívesen építenek, elsősorban a reakciókinetika és a kémiai folyamatok se-

bességi viszonyainak kutatása — terén elért eredményekre. Az itt kialakított kutatási metodikát szívesen veszik át más kutatócsoportok is, mint ahogyan a szegedi intézet munkájára is termékenyítően hat más tudományos koncepciók és tudományos módszerek megismerése.

**Tervszerű nevelés**

— A tudományos utánpótlásban kikre épít az intézet? — kérdeztük a professzortól. — A diákkörre, amelyet a Szegedi Tudományegyetem hívott életre és amely azóta országos mozgalommá nőtt. A diákkörökben azok a jóképességű és előmenetelű hallgatók dolgoznak, akikben megvan az igény arra, hogy a kötelezően előírt ismeretanyagon túlmenő szakismeretre és tapasztalatokra tegyenek szert már tanulmányi éveik alatt is. A káderutánpótlás ilyen módjának jelentősége abból is lemerhető, hogy intézetünk oktatóinak és kutatóinak túlnyomó többsége diákkori munkájukban kitűnt hallgatókból áll. A diákkori munkát végző hallgatók részt kaphat az intézet kutatási feladataiból s ezen keresztül megismeri a tudományos munka szépségeit, a tudományos kutatás módszereit.

**Egy figyelemre méltó kezdeményezés**

A tudományos kérdéközpont következő lépcsőjéről, az egyetemi doktori fokozat megszerzéséről szólva dr. Szabó Zoltán professzor rámutatott arra a sajnálatos körülményre, hogy a természettudományi karokon csak viszonylag kevesek juthatnak ennek birtokába. Szinte csak azok, akik egyetemi vagy kutatóintézetben helyezkednek el. Ez a megállapítás nem lehet közömbös sem a tudomány, sem pedig a népgazdaság számára. A jól képzett szakemberek, ez esetben az üzemek fiatal vegyészmérnökei elmélyültebb ismeretek, a tudományos fokozat birtokában bátrabb, biztosabb és szenedélyesebb kezdeményezői lehetnek az újnak, mintha csak az ötévi egyetemi képzés nyújtotta tudás és ismeretanyaggal rendelkeznek.

Igaz, vegyiparunknak nagyon kellene a frissen kiképzülő vegyészek. Közvetlenül az üzemekkel nem is lehetne boldogulni, meg egyezni, hogy egy-egy vegyészmérnökükről mondjanak le még egy-két évig, amíg mint ösztöndíjas megszerzi a tudományos fokozatot a további intézeti munkában. Sokan ezt luxusnak tartanak, hiszen meglehet, hogy az illető ösztöndíjas nem is abba a munkakörbe kerülne vissza az üzemben, amelyből kutatómunkáját, doktori disszertációját témakörét merítette. Távlatban nézve azonban az ilyen szakember további működése, az üzem és a tudomány egyaránt nyerne a megalapozottabb, a felkészültebb tudással. Az intézet kezdeményezését — hogy az ipari üzemek ösztöndíjasaként minél többen elérhessék a tudományos fokozatot — érdemes felkarolni és intézményesíteni, s nagyon is bele illene felsőoktatási reformunkba is. Egyetlen üzemben sem állna meg a termelés, ha vegyészmérnökeik közül egyet-egyet visszaküldene az egyetemre a mélyebb tudásanyag megszerzéséért. A magasabb képzés, a jövő szakembereinek meg eredményesebb jövője nagyon megérné a pillanatnyi „vesztés”-et, amely sokszorosan kamatozna majd a tudomány és a népgazdaság szolgálatában.

Lódi Ferenc